

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

«ПРИКЛАДНА ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА»

(для аспірантів)

Київ – 2018

Підготовлено доцентом кафедри філософії та політології В. Г. Пугач

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології
(протокол № 8 від 22 березня 2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук МАУП (протокол № 8 від 29 березня 2018 р.)

Пугач В. Г.

Навчальна програма дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» (для аспірантів). – К. : МАУП, 2018. – 18 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Прикладна політична регіоналістика», теми контрольних робіт і вказівки до їх виконання, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Прикладна політична регіоналістика є новим напрямком сучасної політичної науки, який динамічно розвивається. Прикладна політична регіоналістика спрямована на вирішення практичних завдань регіонального розвитку, дослідження сучасних регіональних політичних процесів з метою отримання знань, необхідних для розв'язання практичних проблем на регіональному рівні.

Тож, основна **мета** курсу «Прикладна політична регіоналістика», відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» та положень «Програми забезпечення якості освіти у ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом», полягає у формуванні масиву спеціальних знань про практичні аспекти проблем політичного характеру через регіональну проекцію, набуття вмій застосовувати прикладні методики вивчення політики через регіональний вимір і навичок аналізу регіональної політики та моделювання регіональної політичної ситуації.

Завдання курсу наступні:

- сформуванню уявлення про основні напрямки досліджень прикладної політичної регіоналістики;
- розкрити зміст та сутність основних категорій і понять прикладної політичної регіоналістики;
- ознайомити з алгоритмом створення політичного портрету регіону;
- розкрити основні підходи до вивчення регіональної політичної ситуації;
- окреслити перспективні напрямки досліджень політичної регіоналістики.

Для досягнення поставлених цілей та виконання завдань необхідно **знати**:

- основні методи та методики прикладної політичної регіоналістики;
- основні підходи до вивчення регіональної політичної ситуації;
- політичні характеристики та ознаки регіону;
- загальні причини регіоналізації, переваги та недоліки даного процесу;
- зміст та сферу регулювання регіональної політики;
- співвідношення глобального та локального.

вміти:

- вивчати та прогнозувати зміни у розстановці політичних сил у регіоні;
- проводити регіональну політичну діагностику;
- застосовувати набуті теоретичні знання для аналізу і пояснення специфіки регіональних політичних культур та регіональних політичних режимів;

- висувати гіпотези та генерувати ідеї щодо зменшення контрастів між центральними та периферійними регіонами;
- визначати передумови успішної адаптації регіону до глобальних процесів;
- здійснювати релевантну оцінку різних стратегій врегулювання регіональних політичних конфліктів.

Вивчення дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» передбачає самостійну роботу аспіранта, в ході якої він не лише оволодіває навчальним матеріалом, але й набуває додаткових знань з даного курсу, підвищує рівень своїх фахових та дослідницьких вмінь й навичок. Самостійна робота аспіранта сфокусована на пошук та опрацювання нової літератури з конкретної теми, написання есе, контрольних робіт, а також виконання певних завдань прикладного характеру.

В результаті вивчення дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» аспірант набуває сучасних знань щодо основних напрямків прикладних регіональних політичних досліджень, специфіку формування та перебігу регіональних політичних процесів.

Змістовні модулі дисципліни «Прикладна політична регіоналістика»:

Модуль 1. Прикладна політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки.

Модуль 2. Прикладні регіональні політичні дослідження.

Модуль 3. Основні напрямки прикладних регіональних політичних досліджень.

Міжпредметні зв'язки. Вивчення дисципліни «Прикладна політична регіоналістика» щільно пов'язано з проблематикою інших дисциплін, знання яких необхідне аспіранту для вивчення даного курсу. Зокрема, простежується зв'язок з низкою бакалаврських та магістерських курсів, зокрема, «Політична регіоналістика», «Політичний аналіз та прогнозування», «Практична політологія», «Порівняльна політологія», «Політичні еліти та лідерство».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ
«ПРИКЛАДНА ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА»

Назва змістовного модуля і теми	
МОДУЛЬ 1. Прикладна політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки	
1	Специфіка прикладної політичної регіоналістики.
2	Регіональні політичні дослідження: становлення, розвиток, особливості.
3.	Регіональна участь та регіональний політичний процес: особливості вивчення
МОДУЛЬ 2. Прикладні регіональні політичні дослідження	
4	Регіональний політичний аналіз
5	Регіон як рівень політичного аналізу
6.	Прогнозування регіональних політичних процесів
7	Моделювання регіональних політичних процесів
8	Моніторинг регіональної політики
МОДУЛЬ 3. Основні напрямки прикладних регіональних політичних досліджень	
8	Регіональні особливості політичного режиму
9	Політичні інститути у регіональній політичній ситуації. Політичні партії та групи впливу.
10	Регіональні еліти
11	Регіональна політична культура
12	Регіональні політичні конфлікти
13	Територіально-політична децентралізація
14	Федералізм та федерація
15	Регіони в умовах глобалізації: основні виклики та проблеми
<i>Разом годин: 150</i>	

ЗМІСТ

ДИСЦИПЛІНИ «ПРИКЛАДНА ПОЛІТИЧНА РЕГІОНАЛІСТИКА»

МОДУЛЬ 1. Прикладна політична регіоналістика як субдисципліна політичної науки

Тема 1. Специфіка прикладної політичної регіоналістики

Особливості предмету прикладної політичної регіоналістики як складової політичної науки. Функції прикладної політичної регіоналістики. Основні напрямки досліджень прикладної політичної регіоналістики. Структура курсу «Прикладна політична регіоналістика». Основні методи та методика прикладної політичної регіоналістики. Понятійно-категоріальний апарат прикладної політичної регіоналістики. Актуальні завдання прикладної політичної регіоналістики. Зв'язок прикладної політичної регіоналістики з іншими науками.

Література: [1, 2, 3, 7, 14, 16, 18]

Тема 2. Регіональні політичні дослідження: становлення, розвиток, особливості.

Макрорегіональна проблематика регіональних політичних досліджень XIX – початку XX ст. (Г.Тюнен, Ф.Ратцель, Х.Маккіндер та інші). «Екологічний підхід» А.Зігфрида. Проблема «центр-периферія» у регіональних політичних дослідженнях. Регіональна іконографія (Ж.Готтманн). Неофункціоналізм (К.Дойч, Е.Хаас). Регіональні політичні дослідження у 60-ті рр. XX ст. (П.Тейлор, Р.Джонстон, С.Роккан). Регіональні політичні дослідження кінця 70-х рр. XX ст. Регіоналізм та європейська інтеграція (О.Вавер, К.Дуве, М.Кітинг, Г.Маркс). Роль регіону в складі національної держави та європейських процесах (Г.Герстенлауер, К.Дезідері, Х.Лауфер). Проблема прикордонного, транскордонного співробітництва, регіональної ідентичності (У.Брірлі, Р.Франкенберг, Й.Шаубауер). Особливості регіональних політичних досліджень 90-х рр. XX ст.

Література: [1, 2, 3, 7, 12, 16, 18, 19]

Тема 3. Регіональна участь та регіональний політичний процес: особливості вивчення

Централізований контроль та регіональна участь як конкуруючі політичні інститути. Інститути регіональної участі. Формальний та неформальний характер інститутів політичної участі. Способи регіональної участі. Регіональне представництво та квотування на рівні державної влади. Аналіз впливу регіонів на процес прийняття загальнодержавних рішень. Феномен регіонального лобі.

Визначення ступеню активності регіонального лобі. Аналіз причин латентного стану регіонального лобі. Регіональні групи впливу.

Рівні політичного процесу в системі відносин «центр-регіони»: загальнодержавний («центр») та регіональний («регіон»). Основні підходи дослідження регіонального політичного процесу. Вивчення проблем регіонального розвитку.

Література: [1, 3, 19]

МОДУЛЬ 2. Прикладні регіональні політичні дослідження

Тема 4. Регіональний політичний аналіз

Регіональний політичний аналіз як різновид політичного аналізу. Сутність регіонального політичного аналізу. Основна мета регіонального політичного аналізу. Основні підходи вивчення регіональної політичної ситуації. Методи збору та обробки інформації. Фільтрація інформації. Основні стадії обробки інформації. База даних регіонального політичного аналізу. Чинники ефективності регіонального політичного аналізу. Компаративний характер регіонального політичного аналізу. Моделювання регіональної політичної ситуації. Моделювання відносин «центр-периферія»: основні підходи. Основні стадії політичного дослідження регіону. Первинна польова діагностика як підґрунтя регіонального політичного моніторингу. Специфіка регіонального політичного моніторингу. Предмет регіонального політичного моніторингу.

Література: [2, 3, 7, 9, 22]

Тема 5. Регіон як рівень політичного аналізу

Різноманітність поняття «регіон». Критерії регіону згідно з «Хартією регіоналізму» (1988). Основні ознаки регіону. Процес становлення регіону як одного з важливих фокусів політичної ідентифікації. Основні рушійні сили розвитку регіону за П.Андерсоном. Поняття «політичний регіон». Політичні якості та характеристики регіону. Сутність концепції територіальності Р.Сака. Територіальність як особлива модель поведінки політичних суб'єктів. Регіональні політичні інтереси. Позиційний принцип та політичні характеристики регіону. Структурний підхід у вивченні регіону. Регіоналізація як результат кризи держави нації. Загальні причини регіоналізації. Переваги регіоналізації. Регіоналізація як особливий політичний процес. Керованість та спонтанність процесу регіоналізації. Аналіз активних та пасивних форм регіоналізації. Сутність «регіональної емансипації». Чинники регіоналізації. Дослідження регіональної структури: квантифікаційні показники. Сутність індексу територіальної фрагментації.

Література: [1, 2, 3, 4, 5, 13, 20, 29]

Тема 6. Прогнозування регіональних політичних процесів.

Сутність та теоретичні засади політичного прогнозування. Прогноз як наукове судження про майбутні стани об'єкту. Основні принципи та наукові засади прогнозування в політиці. Різновиди політичних прогнозів. Особливості прогнозування політичних регіональних процесів. Різновиди методів прогнозування політичних регіональних процесів та явищ. Основні етапи прогнозування політичних процесів в регіонах. Надійність політико-регіонального прогнозу. Чинники надійності прогнозування політичних регіональних процесів.

Література: [2, 3, 7, 9, 22]

Тема 7. Моделювання регіональних політичних процесів

Особливість моделювання регіональних політичних процесів. Специфіка побудови математичних моделей. Статистично детерміновані моделі. Статистичні стохастичні моделі (моделі міграції, моделі взаємодії, моделі розташування та ін.). Динамічно детерміновані моделі. Моделі-«трансформери». Створення моделей трансформації територіально-державних утворень. Моделювання електорального вибору. «Модель близькості» (*proximity model*). «Векторна модель» (*directional model*). Модель Макдоналда-Рабіновича. Комбіновані просторові моделі електорального вибору (модель Мерріла). Моделювання багатопартійних систем. Концептуальна модель Куїна-Мартіна.

Література: [2, 3, 29, 30, 31, 32]

Тема 8. Моніторинг регіональної політики

Поняття «регіональна політика»(regional politics). Регіональна політика як складова відносин вертикальної ієрархії у відносинах «центр-регіони». Суб'єкти регіональної політики. Регіональна політика як складова внутрішньої політики держави. Основні форми регіональної політики. Зміст регіональної політики. Методи регулювання балансу «центр-регіони». Основні напрямки регіональної політики. Політичний зміст регіональної політики: основні напрямки. Залежність регіональної політики від особливостей регіональної структури.

Основні підходи у регіональній політиці. Зміст селективного (адресного підходу). Характеристика комплексного підходу. Специфіка автономного підходу. Види регіональної політики.

Моніторинг основних трендів регіональної політики. Предмет, сфера регулювання регіональної політики. Визначення політичного статусу та повноважень регіону. Вектор регіональної політики. Імплицитні форми регіональної політики. Експліцитна регіональна політика. Регіональний ефект.

Аналіз регіональних наслідків «нерегіональних» рішень. Регіональна стратегія держави як квінтесенція регіональної політики. Регіональна стратегія як елемент національної ідеології. Регіональна стратегія як елемент політичної боротьби.

Література: [3, 10, 14, 16, 18, 23]

МОДУЛЬ 3. Основні напрямки прикладних регіональних політичних досліджень

Тема 8. Регіональні особливості політичного режиму

Поняття «регіональний політичний режим». Межі допустимості вживання терміну «регіональний політичний режим». Операційна цінність поняття «регіональний політичний режим». Гетерогенність та федеративність держави як умови наявності регіонального політичного режиму. Вивчення регіонального політичного режиму: сутність методу персоніфікації. Формально-правові (юридичні) параметри регіонального політичного режиму.

Типологія регіональних політичних режимів. Типи регіональних політичних режимів за показниками динаміки розвитку (стабільні, середньостабільні, нестабільні). Типологізація регіональних політичних режимів за особливостями прийняття та реалізації політичних рішень. Авторитарні та ліберальні регіональні політичні режими. Характерні риси моноцентричних та поліцентричних (колегіальних) регіональних політичних режимів. Специфіка домінантних та функціональних регіональних політичних режимів. Класифікація регіональних політичних режимів за рівнем диференціації: консолідовані та неконсолідовані регіональні політичні режими. Поділ регіональних режимів за показником наявності опозиції: характеристика безальтернативних та конкурентних регіональних політичних режимів. Специфіка ідеологізованих та прагматичних політичних режимів (критерій впливу партійно-ідеологічних установок). Відкриті та закриті регіональні політичні режими.

Література: [1, 3, 12, 14]

Тема 9. Політичні інститути у регіональній політичній ситуації. Регіональні партії та групи впливу.

Проблема регіоналізації партійної системи. Основні фактори виникнення та розвитку регіональних партій. Феномен регіональної партії. Регіональна партія як інститут регіонального впливу. Поняття та ознаки регіональної партії. Класифікація регіональних партій. Характерні риси монорегіональних та ареальних регіональних партій. Домінуючі та аутсайдерські регіональні партії. Характерні ознаки монопольних та конкуруючих регіональних партій. Представницькі та непередставницькі регіональні партії. Специфіка етнорегіональних і територіальних регіональних партій.

Діагностика процесу актуалізації груп впливу. Дійсні та потенційні регіональні групи впливу і тиску. Виявлення причин появи/відсутності

регіональних груп впливу. Фактори появи регіональних груп впливу. Ендогенні та екзогенні фактори оформлення регіональних груп впливу. Специфіка «економічних», «географічних» та «етнічних» груп впливу. Визначення структури регіональних груп впливу: перелік необхідних дослідницьких операцій. Оцінка відносин між регіональними групами впливу: важливість електорального аналізу.

Типологія регіональних груп впливу за їх політичним позиціонуванням. Характерні риси латентно-опозиційних груп. Правлячі та опозиційні групи. Відмінності амбівалентних та полівалентних груп регіонального впливу. Нейтральні функціональні групи регіонального рівня. Специфіка локальних груп регіонального впливу. Дослідження засобів та форм впливу регіональних груп впливу.

Література: [1, 3, 4, 17, 18, 19, 24, 29]

Тема 10. Регіональні еліти

Поняття «регіональна еліта». Структурний аналіз регіональної еліти. Сутність соціогенетичного підходу. Географічний підхід у визначенні структури регіональної еліти. Специфіка етнічного підходу до визначення структури регіональної еліти. Місце і роль регіональної еліти у політичній системі суспільства: аналіз різноманітних аспектів політичного впливу регіональної еліти. Вплив регіональної еліти на законотворчий та електоральний процеси. Методи дослідження походження регіональної еліти. Аналіз динаміки оновлення регіональної еліти. Фактори консолідації та диференціації регіональної еліти. Способи рекрутування регіональної еліти.

Література: [1, 3, 5, 6, 15, 23]

Тема 11. Регіональна політична культура

Культурно-історичні та соціально-економічні передумови розвитку регіональної ідентичності. Основні елементи регіональної ідентичності. Розвиток політичної (регіональної) ідентичності як результат стратегій політичних акторів. Аналіз впливу регіональної ідентичності на сприйняття загальнонаціональних політичних проблем: особливості електоральної поведінки. Оцінка релевантності культурних передумов для оформлення регіональних політичних рухів. Вплив елементів політичної культури на розвиток регіонів. Сутність регіональної політичної культури. Політичні культури субнаціональних територіальних одиниць: типологія Д.Елазара. Конструювання психо-соціального профілю регіону як мета досліджень регіональної політичної культури. Співіснування регіональної та національної політичних культур. Умови існування регіональної політичної культури. Діагностика факторів, що визначають сутність регіональної політичної культури. Політичний регіоналізм як вираз регіональної політичної культури.

Література: [1, 2, 4, 17]

Тема 12. Регіональні політичні конфлікти

Поняття «регіональний конфлікт». Природа регіональних конфліктів. Виміри регіональних конфліктів. Горизонтальні регіональні конфлікти як фактор розвитку держави. Специфіка регіональних політичних конфліктів. Дослідження динаміки регіональних політичних конфліктів. Етнополітичний конфлікт як різновид регіонального політичного конфлікту вертикального характеру.

Стратегії врегулювання регіональних політичних конфліктів. Сутність інтеграційної стратегії врегулювання регіональних політичних конфліктів. Умови застосування інтеграційної техніки при врегулювання регіональних політичних конфліктів. Дослідження сецесії/іреденти як механізму врегулювання регіональних політичних конфліктів. «Сироти сецесії» - як проблемний кейс врегулювання регіональних політичних конфліктів. Характеристика консолідації як стратегії врегулювання регіональних політичних конфліктів. Аналіз можливості застосування консолідаційних механізмів для врегулювання етнорегіональних та етнополітичних конфліктів. Деволуція як стратегія врегулювання регіональних політичних конфліктів.

Література: [1, 3, 4, 10, 18]

Тема 13. Територіально-політична децентралізація

Поняття «децентралізація». Деволуція як складова децентралізації. Територіально-політична асиметрія як політична нерівність регіонів. Поняття «форалістичний лад». Децентралізація в унітарних державах. Дослідження глибини децентралізації та існуючих елементів асиметрії. Аналіз тенденцій децентралізації. Сутність асиметричної децентралізації. Особливості моделі регіону з особливим статусом: аналіз рівня керованості. «Регіоналістська держава» як проміжна форма між унітарною та федеративною державою. Аналіз рівню симетричної регіоналізації. Діагностика процесів симетричної децентралізації. Моделі унітарної держави. Порівняльний аналіз централізованої унітарної держави та частково децентралізованої держави.

Постколоніальні моделі децентралізації. Сутність французької моделі деколонізації. Різновиди монархічної моделі децентралізації.

Література: [1, 2, 3, 15, 16, 18, 24]

Тема 14. Федералізм та федерація

Поняття та сутність федералізму. Федералізм як нормативний політичний принцип. Генезис федералізму та історичні моделі федералізації. Федералізм як альтернатива централізованій владній вертикалі. Федерація як конкретне інституціональне втілення принципу федералізму. Вимірювання втілення принципу федералізму: критерій ступеню централізації держави. Дуальний та

кооперативний дуалізм: порівняльний аналіз. Федералізм як процес. Класифікація федерацій за різними диференційованими ознаками. Дослідження ролі партійної системи з точки зору стабільності федеративного ладу. Співвідношення федеративної форми державного ладу та демократичного політичного режиму. Виявлення новітніх тенденцій у розвитку федералізму.

Література: [2, 3, 11,25, 26, 28]

Тема 15. Регіони в умовах глобалізації: основні виклики та проблеми.

Діагностика значення субнаціональних територіальних спільнот в сучасному світі. Глобалізація як поєднання процесів концентрації і централізації, з одного боку, та процесів деконцентрації і децентралізації, з іншого. Аналіз взаємовідносин глобалізації та місця (локальності). Глобалізація як зіткнення локальностей (clash of localities). Оцінка нових підходів до організації просторів. Сутність глокальної реорганізації простору. Моніторинг оформлення нового принципу територіальності (відмова національних держав від ущемлення усього «локального»). Дослідження «поведінки» регіонів. Роль інститутів у сприйнятті регіонами процесів глобалізації. Типи регіонів. Характерні особливості метрополітенських/центральных регіонів. Старопромислові регіони: особливості реагування на процеси глобалізації. Регіони-держави: кордони, основні критерії. Можливості адаптації регіонів до процесів глобалізації.

Література: [1, 2, 3, 12, 27, 29]

ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи аспірантів. Метою контрольної роботи є поглиблення та систематизація здобутих в ході вивчення курсу набутих знань, формування вмінь та навичок самостійного опрацювання навчальної й спеціалізованої літератури.

Контрольна робота повинна відповідати наступним вимогам: обсяг – не менше 15 – ти сторінок тексту (комп'ютерний набір – 14 кегель, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman). Усі сторінки пронумеровані, окрім титульної. Структура контрольної роботи повинна мати наступні складові: 1) зміст (зазначені теми та сторінки); 2) вступ (викладені актуальність теми, предмет та методи дослідження, мета і завдання); 3) основні розділи; 4) висновки (виклад власної думки щодо вирішення зазначеної проблеми в роботі); 5) список використаної літератури (не менше 10 джерел).

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Регіоналізація як результат кризи держави нації.
2. Регіональна стратегія як елемент національної ідеології.
3. Роль політичних партій в регіональному електоральному процесі.
4. Етнополітичний конфлікт як різновид регіонального політичного конфлікту.
5. Інституціоналізація регіональних політичних досліджень.
6. Регіональні особливості виборчих процесів.
7. Міжнародні аспекти політичної активності регіонів.
8. Теоретичні та прикладні проблеми регіональних політичних досліджень.
9. Проблеми забезпечення регіональної безпеки.
10. Регіональна політика європейських країн: порівняльний аналіз.
11. Проблема формування та проведення регіональної політики в Україні.
12. Зовнішньополітична діяльність регіонів.
13. Регіональна проблематика як домінуючий напрямок сучасної політичної науки.
14. Централізована унітарна держава та частково децентралізована держава: порівняльний аналіз.
15. Концепція «Європа регіонів»: основний зміст.
16. Регіональний сепаратизм: характерні особливості.
17. Деволюція у Великобританії та США: порівняльний аналіз.
18. Основні стратегії врегулювання регіональних конфліктів.
19. Основні фактори конституювання та розвитку регіональних політичних партій.
20. Становлення та розвиток прикладних регіональних політичних досліджень в Україні.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні напрямки досліджень прикладної політичної регіоналістики.
2. Основні методи та методика прикладної політичної регіоналістики.
3. Принципи прикладних регіональних політичних досліджень.
4. Регіональний політичний аналіз як різновид політичного аналізу
5. Основні підходи вивчення регіональної політичної ситуації.
6. Чинники ефективності регіонального політичного аналізу.
7. Компаративний характер регіонального політичного аналізу.
8. Моделювання відносин «центр-периферія»: основні підходи. Основні стадії політичного дослідження регіону.
9. Специфіка регіонального політичного моніторингу. Предмет регіонального політичного моніторингу.
10. Особливості прогнозування політичних регіональних процесів.

- 11.Різновиди методів прогнозування політичних регіональних процесів та явищ.
- 12.Основні етапи прогнозування політичних процесів в регіонах.
- 13.Чинники надійності прогнозування політичних регіональних процесів.
- 14.Критерії регіону згідно з «Хартією регіоналізму» (1988).
- 15.Основні ознаки регіону.
- 16.Процес становлення регіону як одного з важливих фокусів політичної ідентифікації.
- 17.Позиційний принцип та політичні характеристики регіону.
Структурний підхід у вивченні регіону.
- 18.Загальні причини регіоналізації.
- 19.Регіоналізація як особливий політичний процес.
- 20.Керованість та спонтанність процесу регіоналізації.
- 21.Аналіз активних та пасивних форм регіоналізації.
- 22.Сутність «регіональної емансипації».
- 23.Чинники регіоналізації.
- 24.Дослідження регіональної структури: квантифікаційні показники.
Сутність індексу територіальної фрагментації.
- 25.Поняття «регіональна політика»(regional politics).
- 26.Основні напрямки регіональної політики.
- 27.Залежність регіональної політики від особливостей регіональної структури.
- 28.Основні підходи у регіональній політиці.
- 29.Моніторинг основних трендів регіональної політики.
- 30.Предмет, сфера регулювання регіональної політики.
- 31.Імпліцитні форми регіональної політики.
- 32.Експліцитна регіональна політика.
- 33.Аналіз регіональних наслідків «нерегіональних» рішень.
- 34.Регіональна стратегія держави як квінтесенція регіональної політики.
- 35.Регіональна стратегія як елемент національної ідеології.
- 36.Регіональна стратегія як елемент політичної боротьби.
- 37.Формальний та неформальний характер інститутів політичної участі.
- 38.Способи регіональної участі.
- 39.Аналіз впливу регіонів на процес прийняття загальнодержавних рішень.
- 40.Феномен регіонального лобі.
- 41.Рівні політичного процесу в системі відносин «центр-регіони».
- 42.Основні підходи дослідження регіонального політичного процесу.
- 43.Поняття «регіональний політичний режим».
- 44.Вивчення регіонального політичного режиму: сутність методу персоніфікації.
- 45.Типологія регіональних політичних режимів.
- 46.Основні фактори виникнення та розвитку регіональних партій.
- 47.Поняття та ознаки регіональної партії.
- 48.Класифікація регіональних партій.

49. Діагностика процесу актуалізації груп впливу.
50. Ендогенні та екзогенні фактори оформлення регіональних груп впливу.
51. Визначення структури регіональних груп впливу: перелік необхідних дослідницьких операцій.
52. Оцінка відносин між регіональними групами впливу: важливість електорального аналізу.
53. Типологія регіональних груп впливу за їх політичним позиціонуванням.
54. Дослідження засобів та форм впливу регіональних груп впливу.
55. Поняття «регіональна еліта».
56. Структурний аналіз регіональної еліти.
57. Вплив регіональної еліти на законотворчий та електоральний процеси.
58. Методи дослідження походження регіональної еліти.
59. Аналіз динаміки оновлення регіональної еліти.
60. Фактори консолідації та диференціації регіональної еліти.
61. Способи рекрутування регіональної еліти.
62. Культурно-історичні та соціально-економічні передумови розвитку регіональної ідентичності.
63. Основні елементи регіональної ідентичності.
64. Розвиток політичної (регіональної) ідентичності як результат стратегій політичних акторів.
65. Аналіз впливу регіональної ідентичності на сприйняття загальнонаціональних політичних проблем: особливості електоральної поведінки.
66. Оцінка релевантності культурних передумов для оформлення регіональних політичних рухів.
67. Вплив елементів політичної культури на розвиток регіонів.
68. Сутність регіональної політичної культури.
69. Політичні культури субнаціональних територіальних одиниць: типологія Д.Елазара.
70. Конструювання психо-соціального профілю регіону як мета досліджень регіональної політичної культури.
71. Умови існування регіональної політичної культури.
72. Діагностика факторів, що визначають сутність регіональної політичної культури.
73. Політичний регіоналізм як вираз регіональної політичної культури.
74. Специфіка регіональних політичних конфліктів.
75. Стратегії врегулювання регіональних політичних конфліктів.
76. «Сироти сецесії» - як проблемний кейс врегулювання регіональних політичних конфліктів.
77. Сутність асиметричної децентралізації.
78. «Регіоналістська держава» як проміжна форма між унітарною та федеративною державою.
79. Моделі унітарної держави.

80. Постколоніальні моделі децентралізації.
81. Федералізм як нормативний політичний принцип.
82. Співвідношення федеративної форми державного ладу та демократичного політичного режиму.
83. Сутність глокальної реорганізації простору.
84. Дослідження «поведінки» регіонів. Роль інститутів у сприйнятті регіонами процесів глобалізації.
85. Можливості адаптації регіонів до процесів глобалізації.
86. Моделювання електорального вибору.
87. Комбіновані просторові моделі електорального вибору.
88. Поняття «політичний регіон».
89. Особливість моделювання регіональних політичних процесів.
90. Основні функції регіональних офісів у Брюсселі.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бусыгина И.М. Политическая регионалистика: Учебное пособие. – М.: Московский государственный институт международных отношений (Университет); «Российская политическая энциклопедия» (РОССПЭН), 2006. – 280 с.
2. Панченко Т.В. Політична регіоналістика: навчальний посібник / Т.В. Панченко. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 188 с.
3. Туровский, Р.Ф. Политическая регионалистика [Текст] : учеб. пособие для вузов / Р.Ф. Туровский ; Гос. ун-т - Высшая школа экономики. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006. – 780 с.
4. Anderson P. The Invention of the Region 1945-1990 //EUI Working Papers EUI №94/2. Florence, 1991.
5. Markusen A. Regions: The Economics and Politics of Territory. New Jersey, 1987.

додааткова

6. Афансьев М.Н. Изменения в механизме функционирования правящих региональных элит // Политические исследования. – 1994. - №6. – С. 59 – 66.
7. Баронін А.С. Аналіз і прогноз у політиці та бізнесі: Курс лекцій. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2005. – 128 с.
8. Гольцов А.Г. Політична географія: Навч. посіб. – К.: МАУП, 2007. – 256 с.
9. Горбатенко В.П., Бутовська І.О. Політичне прогнозування: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2005. – 152 с.

10. Долішній М.І. Регіональна політика на рубежі ХХ-ХХІ століть: нові пріоритети. – К.: Наукова думка, 2006. – 511 с.
11. Элазар Д. Сравнительный федерализм // Политические исследования. – 1995. - №5. – С. 106-115.
12. Замятин Н.Ю. Модели политического пространства // Политические исследования. – 1999. - №4. – С. 29-41.
13. Концепт регіоналізму у сучасній термінопрактиці [Електронний ресурс] Режим доступу: www.history.vn.ua/book/regionalna/2.html
14. Косов Ю.В., Фокина В.В. Политическая регионалистика: Краткий курс. – СПб.: Питер, 2009. – 192 с.
15. Крюков, О. Інституалізація регіональних еліт України [Текст] / О.Крюков // Вісник НАДУ. – 2006. - №1. – С. 273-278.
16. Кулматов К.Н., Митрофанова А.В. Региональные аспекты международных отношений. – М.: Восток-Запад, 2010. – 536 с.
17. Матвієнко А.С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна / Монографія. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького НАН України, 2015. – 376 с.
18. Медведев Н.П. Политическая регионалистика. – М.: Гардарики, 2002. – 176 с.
19. Мельник В., Сkochилас Л. Політична регіоналістика: предметне поле і теоретико-методологічні основи // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – 2002. – Вип. 4.
20. Панченко Т.В. Регіон як об'єкт та рівень соціально-політичного аналізу: світовий та вітчизняний досвід [Електронний ресурс] Режим доступу: www.nbu.gov.ua>Mtpsa>Panchen
21. Стародуб, Т. Особливості становлення регіональної компаративістики як наукового напрямку політичної регіоналістики [Текст] / Т.Стародуб // Політичний менеджмент. – 2012. - №3. – С. 22-30.
22. Сурмин Ю.П., Бидзюра И.П. Аналитическая деятельность: теория, методы, инструменты: учеб. для студ. высш. учеб. завед. – К.: «Освіта України» 2012. – 494 с.
23. Утвенко В.В. Регіональний маркетинг: навч. посіб. / В.В.Утвенко. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. – 116 с.
24. Чернышов А.Г. Политическое самоопределение регионов: типы и тенденции // Политические исследования. – 1998. - №2. – С. 93-95.
25. Шарапов И. Современные концепции федерализма: в поисках оптимальной модели [Текст] / И.Шарапов // Вестник Московского университета. Серия 12: Политические науки. – 2007. - №5. – С. 70-72.
26. Elazar D. (ed.) Federal System of the World: A Handbook of Federal, Confederal and Autonomy Arrangements. 2 ed. Harlow: Longman Group Limited, 1994.
27. Keating M. The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change / M. Keating. – Cheltenham: Edward Elgar, 1998. – 242 p.

28. Marks G. Territorial Identities in the European Union / G. Marks // Regional Integration and Democracy \ ed. by J. Anderson. – Boston, 1999. – P. 69-94.
29. Merrill S. Voting Behavior under the Directional Spatial Model of Electoral Competition. Public Choice. 1993. - №77.
30. Merrill S. A Probabilistic Model for the Spatial Distribution of Party Support in Multiparty Electorates // Journal of the American Statistical Association. – vol.89. – 1994. - №428.
31. Quinn K., Martin A. An Integrated Computation Model of Multiparty Electoral Competition. – Statistical Science. - vol. 17. – 2002. - №4.
32. Rabinowitz G., MacDonald S. A Directional Theory of Issue Voting // American Political Science Review. – 1989. - №83.
33. Rokkan S. State Formation, National Building and Mass Politics in Europe. Oxford, 1999.
34. Stepan A. Federalism and Democracy: Beyond the U.S. Model // Journal of Democracy. 1999. Vol. 10. No. 4.
35. The European Union and the Regions. B.Johnes, M.Keating (ed.), London, 1995.
36. Waever O. The Baltic Sea: A region after Postmodernity? / O. Waever // Neo-Nationalism or Regionality? The Re-Structuring of Political Space around the Baltic Rim. NordREFO. Report / ed. by P. Joenniemi. – Stockholm,1997/5. – P. 293-342.